

Rikkad ja õnnelikud on need rahvad,
kelle eesmärgiks pole rikkus ja õnn
vaid vähene vaesus

Robert Kitt

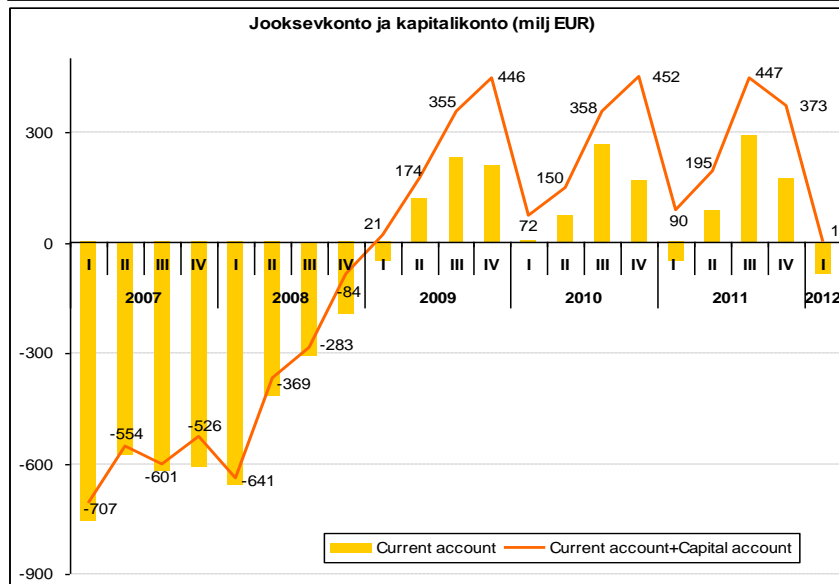
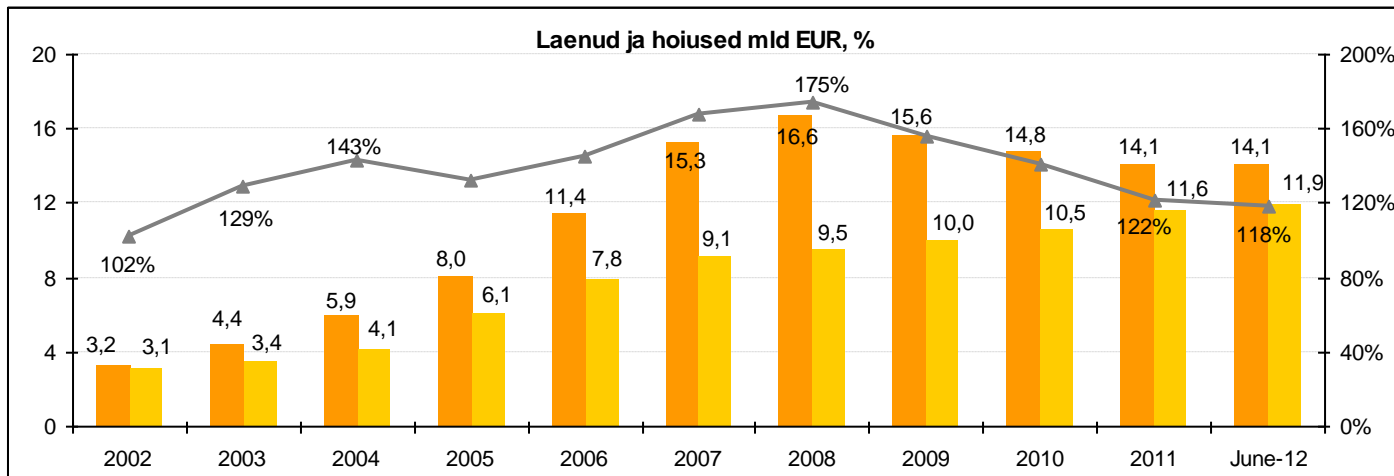
Ettekande sisukord

1 MOTO, 1 MUDEL, 3 IDEED

Majanduse tasakaalu analüüsil kasutan neljasambalist mudelit: (i) laenukoormus; (ii) toodang; (iii) välistasakaal ja (iv) sisetasakaal

1. idee: 2008. aasta kriisi põhjusi täna enam Eestis ei eksisteeri

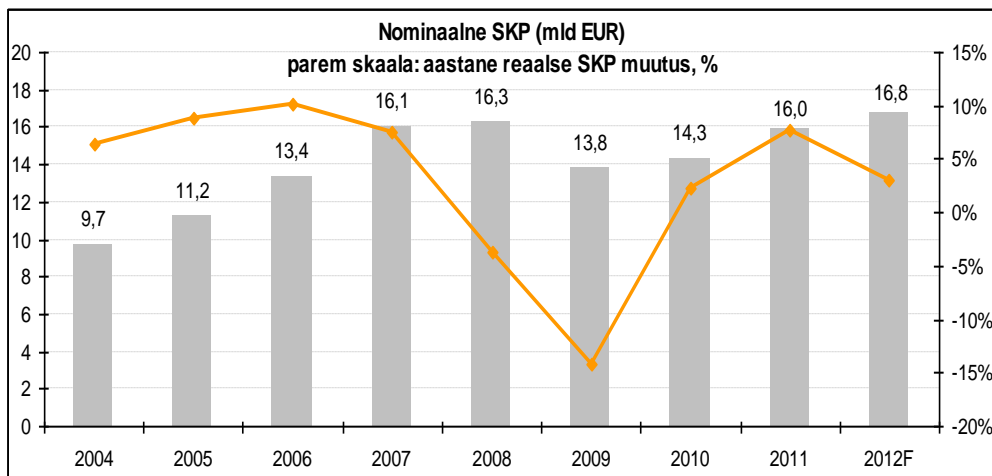

- 2008. aasta lõpus laenude-hoiuste suhe 175%, täna 118%. Laenuandmine Eestis suuresti kohalike säästude baasil.
- Alates 2009. aastast ekspordime kaupu ja teenuseid rohkem kui ise tarbime. Raha sissevool igapäevasest majandustegevusest ületab väljavoolu. See on võimaldanud väliskohustusi vähendada.
- Eesti majanduse vastupanuvõime välisurgude langusele on paranenud. Kaupade ekspordi langus -10% ei tekitaks veel tänase tarbimise juures tasakaalustamatust.

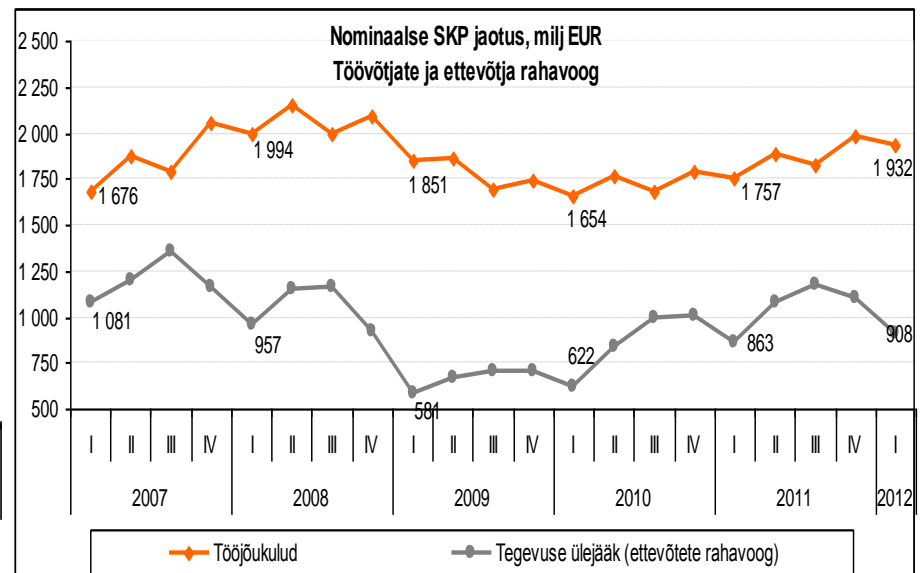
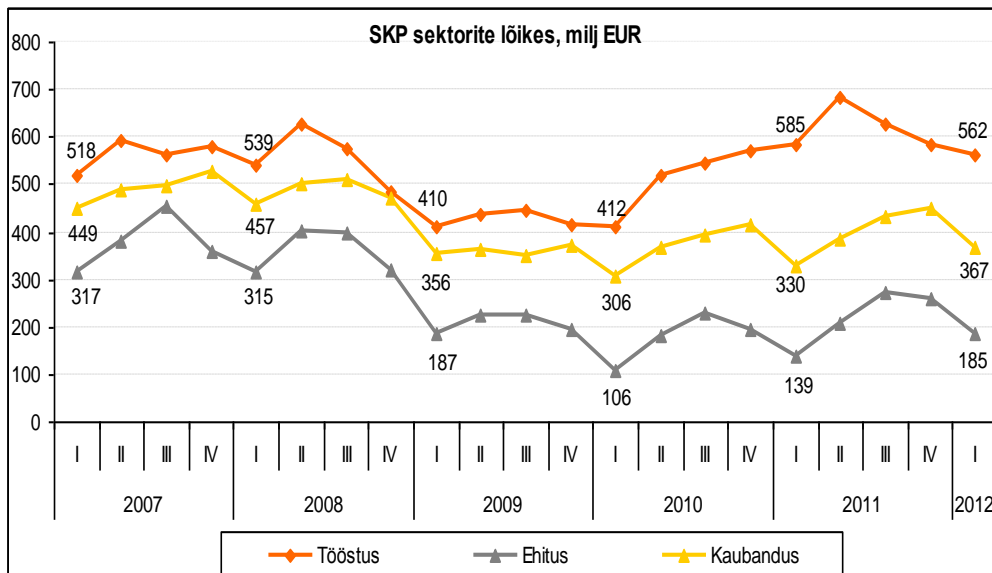
2. idee: väikeriigi konkurentsieelis on olla III tööstusrevolutsiooni lipulaev

- III tööstusrevolutsiooni ideeks (The Economist, April 21, 2012) on seeriatoodangu võrdsustamine individuaalse lahendusega. Toimub tootmise tagasitulek inseneride ja tarbijate juurde
- Väikeste majanduste eeliseks on paindlikkus, kiirus ja orienteeritus väikestele kogustele. Lisaks kvaliteet, kiire logistika, ärikultuur
- Põhimõttelised märksõnad
 - Avatus ja rahvusvaheline konkurents
 - Sallivus ja ideede mitmekesisus
 - Iseseisvus ja vastutus

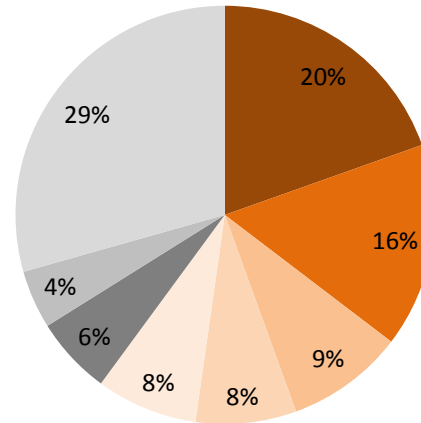
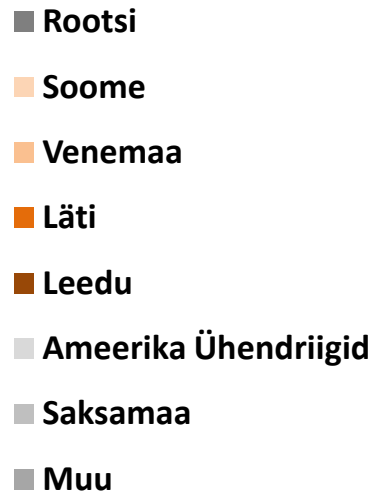
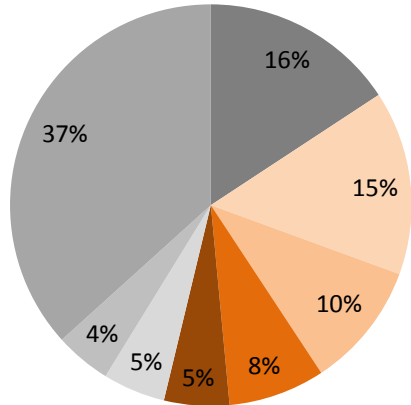
Eesti majanduslangus jäi rippuma töötleva tööstuse nagi otsa

- Eesti tööstus on võitnud turuosa. 2011. aasta aruannete põhjal on ca 25% suurtest tootjatest lähiriikides tootmisi sulgenud ja siia üle toodud.
- Oluline, et jätkuks inimesi, kes on võimelised tööstusettevõtetes töötama. Kui selliseid inimesi enam ei ole, siis liigub tootmine mujale.
- Eesti on võimeline tootma väikeseid koguseid kvaliteetselt, kiiresti ja paindlikult.
- Ettevõtete majandusseis on jooksvalt paranenud. See on alus, et tööhõive/palgad saaksid suurened

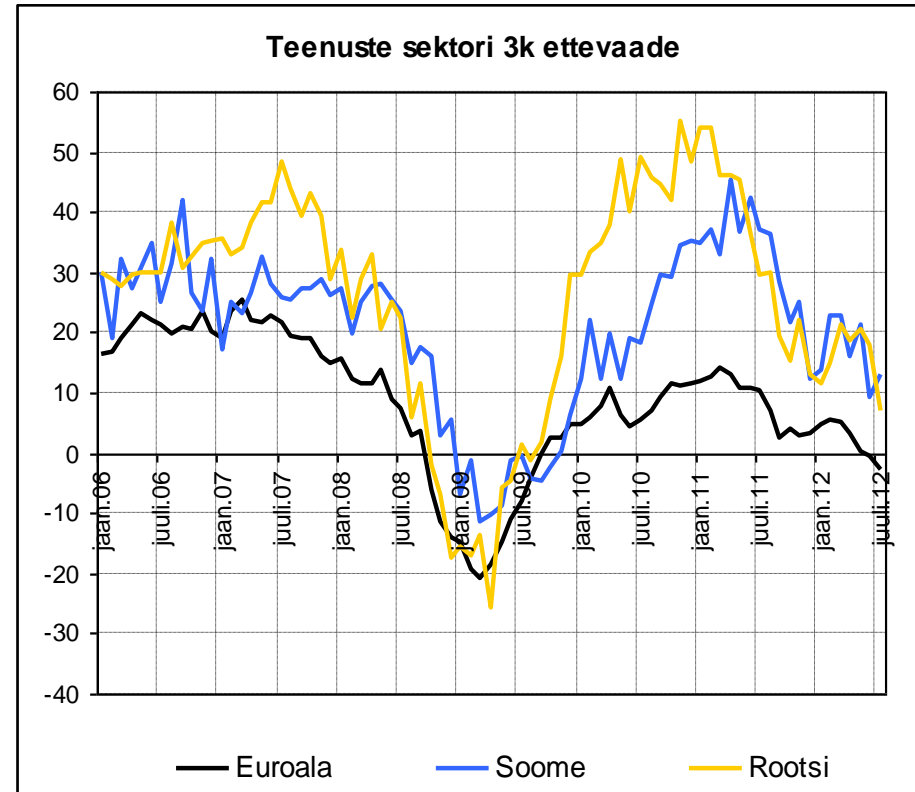
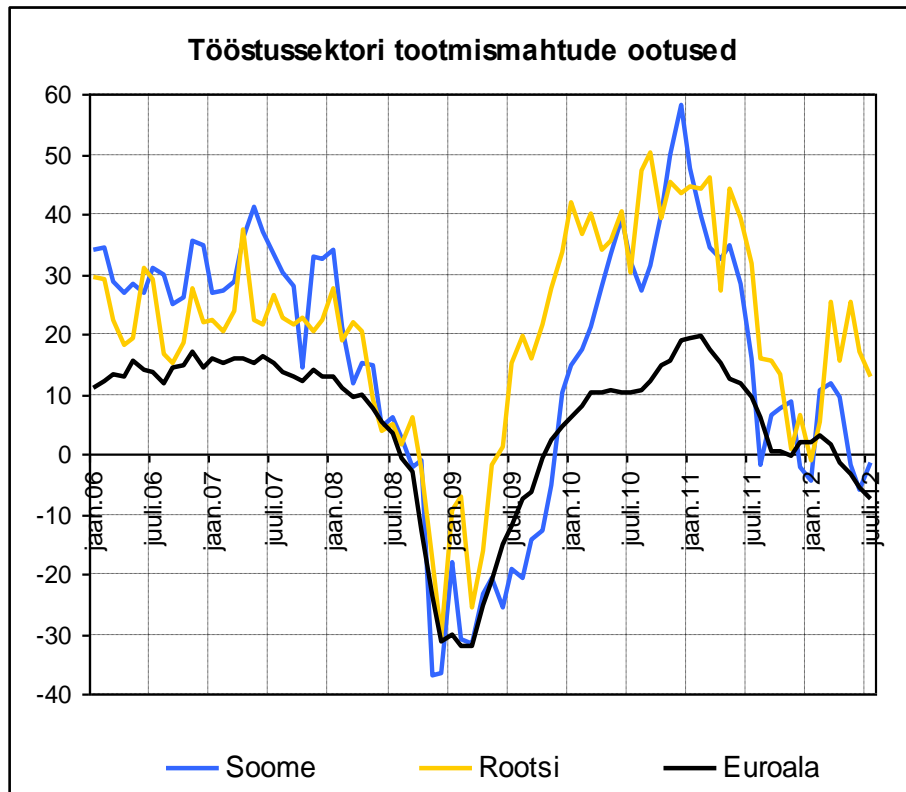

Eesti ekspordib peamiselt Rootsi ja Soome; mineraaltooteid ning elektroonikat

Allikas: Statistikaamet

Eesti välispartnerite palett on Euroopas saadaolevatest parim (1)

Allikas: Euroopa Komisjon, kindlustunde indikaatorid

Eesti välispartnerite palett on Euroopas saadaolevatest parim (2)

	Osakaal ekspordis	SKP prognoos (turu konsensus)	
	6k 2012	2012	2013
Rootsi	15.8%	0.6%	2.1%
Soome	14.8%	0.8%	1.6%
Venemaa	10.2%	3.8%	3.8%
Läti	7.8%	2.2%	3.6%
Leedu	5.3%	2.4%	3.5%
USA	5.0%	2.1%	2.2%
Saksamaa	4.5%	0.8%	1.3%
Holland	3.2%	-0.8%	1.2%
Norra	3.2%	2.3%	2.4%
Nigeeria	2.8%	7.0%	7.3%
Suurbritannia	2.2%	0.0%	1.6%
Taani	2.1%	1.1%	1.7%
Türgi	1.6%	3.0%	4.3%
Prantsusmaa	1.5%	0.1%	0.8%
Itaalia	1.5%	-2.0%	-0.2%
Kaalutud keskmine		1.6%	2.5%
Euroala		-0.4%	0.6%

Allikas: Statistikaamet, Consensus Forecast

29.08.2012

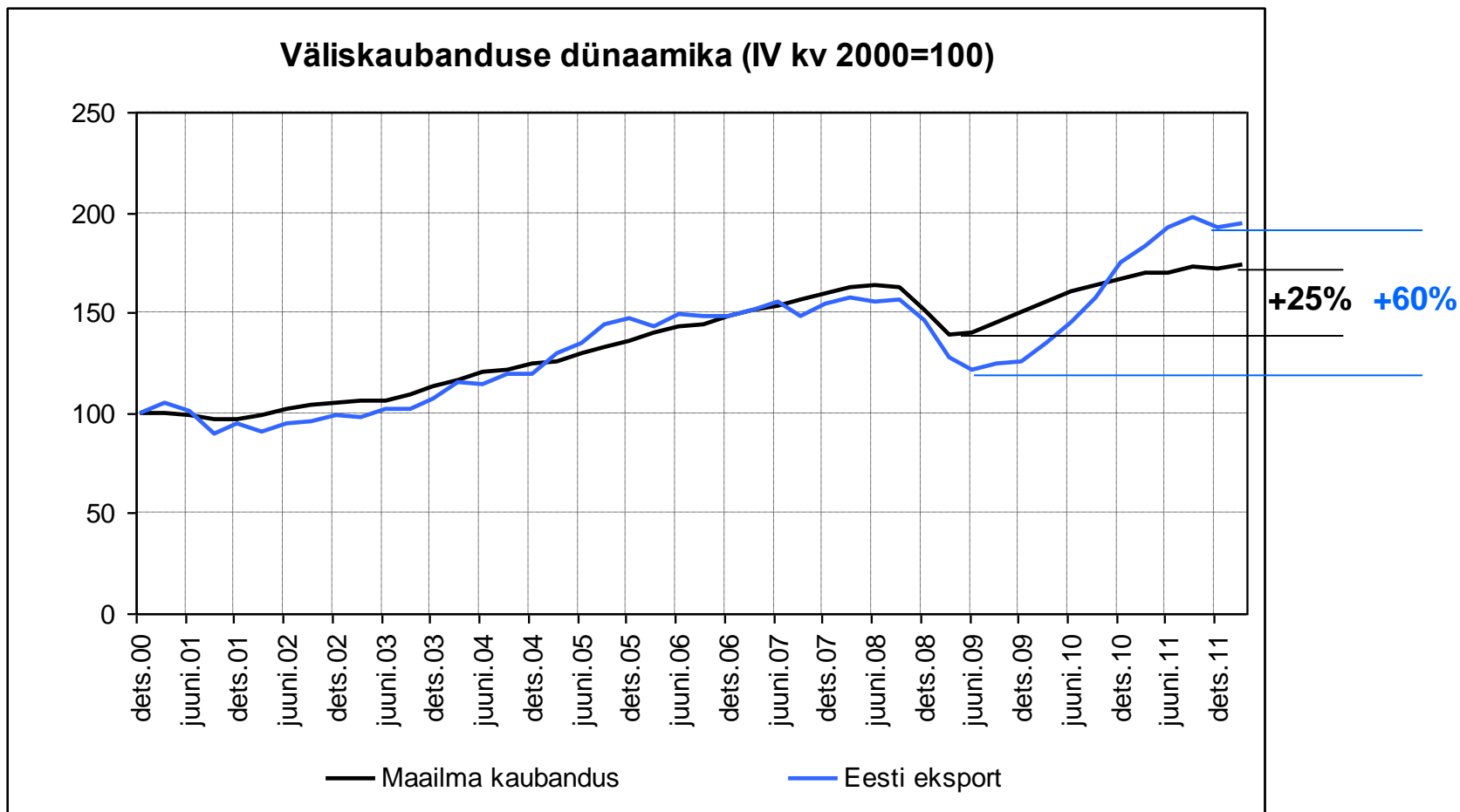
robert.kitt@swedbank.ee

9

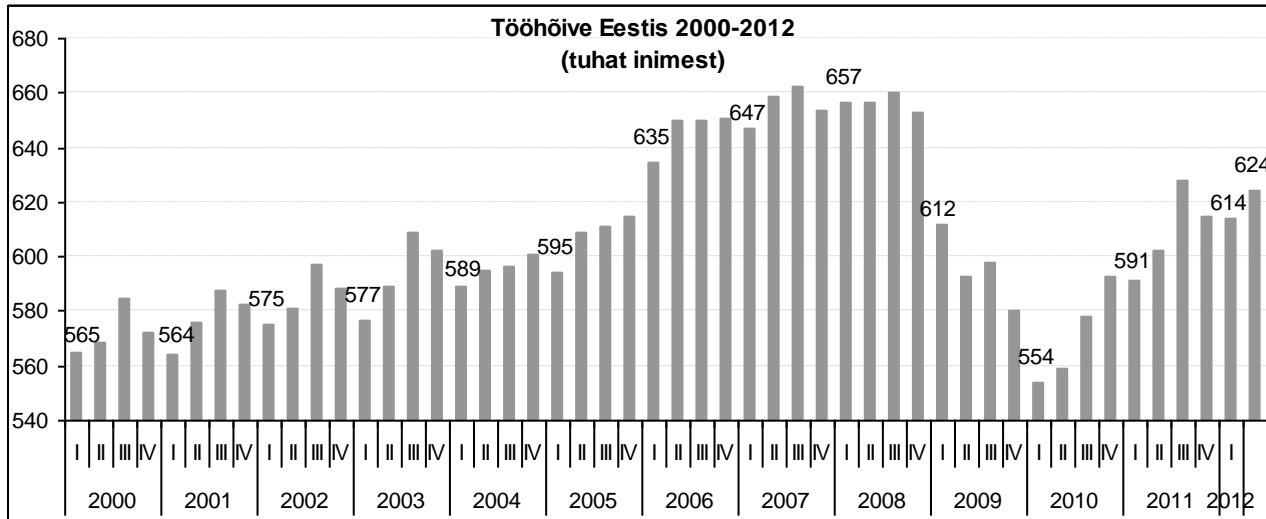
Eksportööri käekäik 2011. aastal vaadatuna läbi 70 ettevõtte

- 70 ettevõtte aastane eksport on üle 7 miljoni euro (100 miljonit krooni). 23 ettevõtet 70-st kuuluvad kohalikule kapitalile.
- 70 ettevõtet andsid eelmisel aastal 40% kogu Eesti kaupade ekspordist (sh Ericsson Eesti 10% kogu Eesti ekspordist) ning pakkusid tööd 26 103 töötajale (kokku on töötlevas tööstuses hõivatud ca 110-120 tuhat inimest).
- Nendes ettevõtetes kasvas töötajate arv aastaga 7% ja 26 103 töötaja keskmine brutopalk oli 1010 eurot kuus.
- Tööjõukulu kasvas 2011. aastal 14% võrreldes eelmise aastaga, EBITDA (ettevõtja rahavoog) kasvas 13%. 51 ettevõttel EBITDA kasvas, 19 ettevõttel kahanes.
- 70-st vaid 7 ettevõttel eksport 2011. aastal kahanes ja 13 ettevõtet kasvasid eksporti vähem kui 10% aastases võrdluses. Ülejäänud 50 ettevõttel eksport kasvas >10%.
- 70 ettevõtte käibest moodustas eksport 82%.

Eksport – lisaks soodsale väliskeskonnale oleme kriisist väljudes oluliselt turuosa võitnud

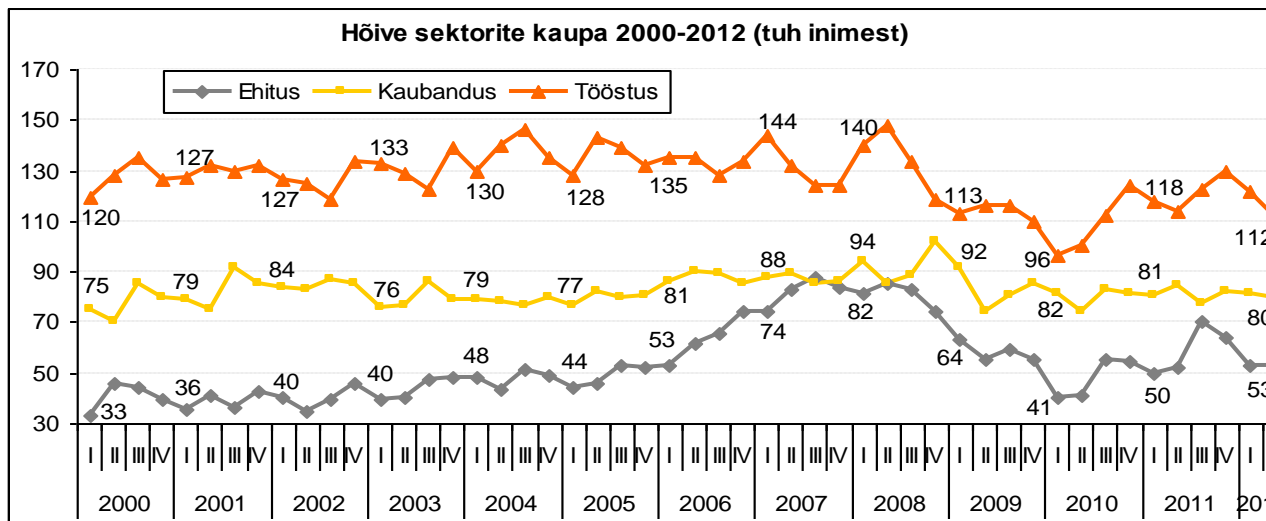
3. idee: Eesti majanduse pikaajaline probleem on 40 000 madala ambitsiooniga töötut

- **2012 II kvartali tööhõive - 624 000 inimest**
Tööpuuduse määr - 10,3%

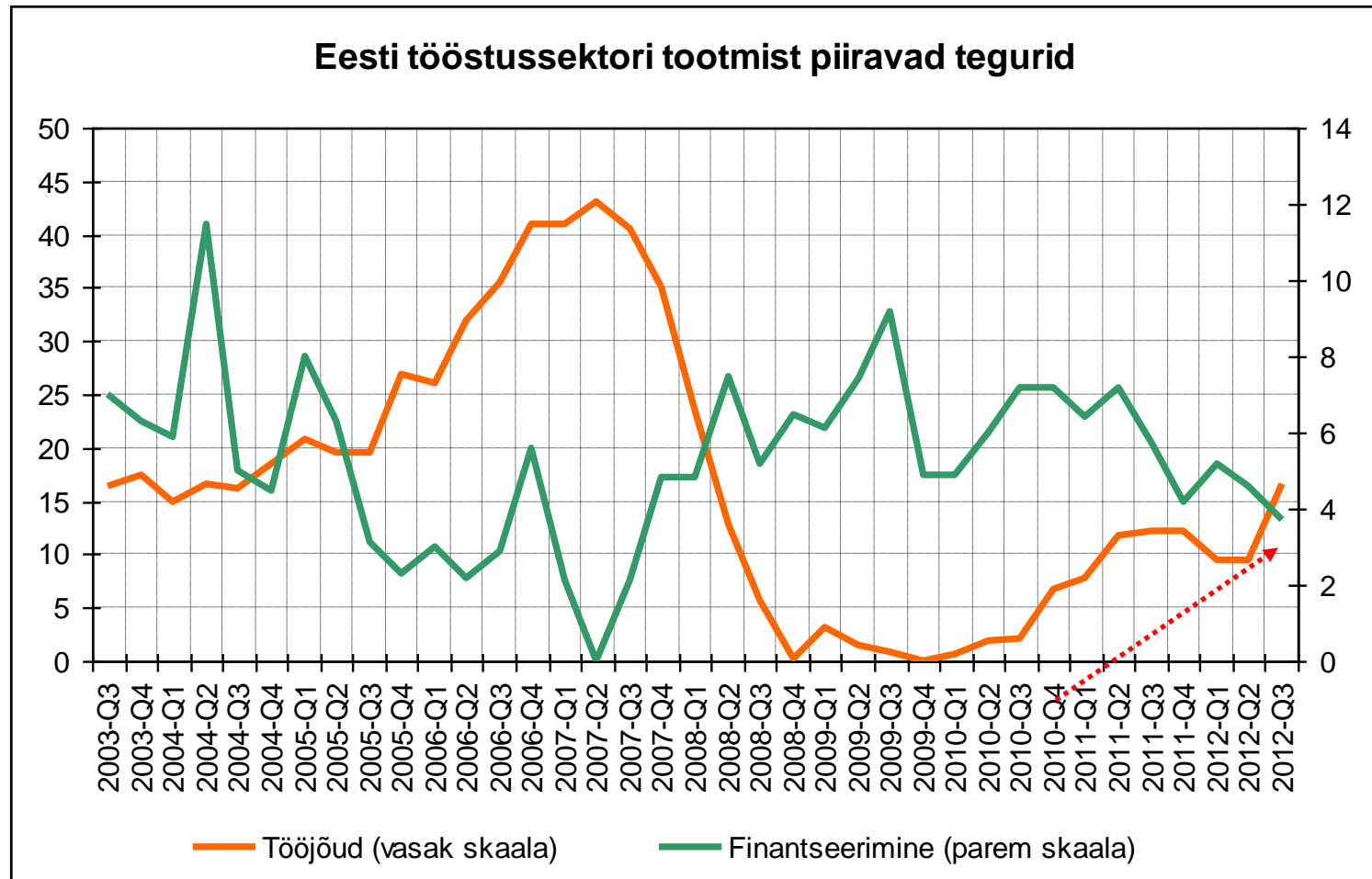
- **Keskmine hõive 2000-2010**

- Eesti kokku 605 000
- töötlev tööstus 128 100
- kaubandus 83 100
- ehitus 53 900

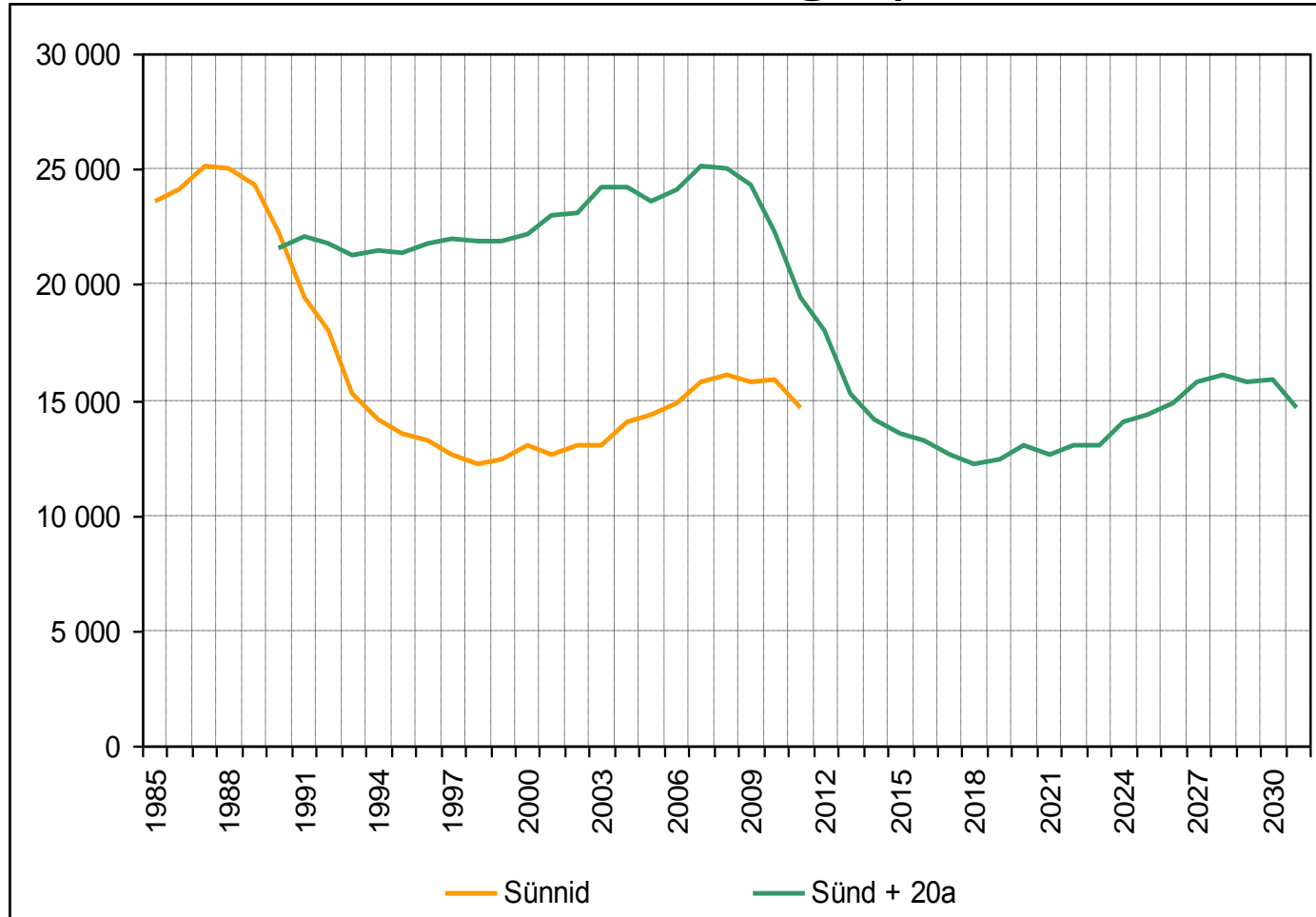

- **Kõige madalam hõive 2010. aasta I kvartalis - 553 600 inimest**

Tootmist piiravaks teguriks on taaskord saamas tööturg

Demograafilised trendid süvendavad töötajate puudust veelgi – tööturule siseneb 1990nendate madala sündivusega põlvkond

Eestis on kaks tööjõuturgu: tööstuses on tööjõupuudus kuid enamus töötutest ei kvalifitseeru...

- **Eestis puuduvad tööstusettevõtetesse sobivad inimesed**
Probleem on püsinud juba mitu aastat. Viimasel ajal on defitsiit kasvanud ka Põhjamaadest pärit tööstusettevõtete tugiteenustesse otsitavate inimeste hulgas (raamatupidamine, finantsjuhtimine, müük). Enam kui pooltel tööstusettevõtetel on keskmine brutokuupalk üle 1000 euro.
- **Oma aega ja füüsilist kohaolekut müüvate inimeste valikud on piiratud**
Tihti asuvad need inimesed just sellises piirkonnas, kuhu ettevõtted ei julge tööjõu defitsiidi kartuses tulla. Siia gruppi kuuluvad näiteks kaubanduses töötavad inimesed. Suurte kaubandusettevõtete keskmised brutokuupalgad on vahemikus 450-700 eurot.
- **Emigratsioon** toimub 2. grupis ja see on kõige ohtlikum tendents Eesti riigi, keele ja kultuuri säilimisel

Kokkuvõtteks

- 2008. aasta kriis on selja taga ning sellisel kujul on ka oht möödas
- Väikeriigi strateegiline võimalus on maailmamajandusest kõikumistest sõltumata oma majandust kasvatada
 - Eesti tööstus on suutnud ennast suurepäraselt positsioneerida: kvaliteet, paindlikkus, väikesed kogused ning kiire tarne on loonud kõik eeldused jätkusuutlikuks majandamiseks
 - Meie SKT eesmärgiks võiks olla Euroala SKT + 3%?
 - Isegi kui maailmamajandus jukerdab, on Eestil võimalus paindlikult ja nišitoodetega kaamosesest läbi seilata
- Eesti pikajaline probleem on madala lisaväärtusega töökohtade loomine. Ehk, teiste sõnadega, **õnne ja rikkuse saavutamiseks tuleb tegeleda vaesuse vähendamisega**

Lugemist

- The Economist, The third industrial revolution, April 21 2012
- Robert Kitt, Komplekssed Sotsiaalsüsteemid, Akadeemia 10/2011
- Robert Kitt, Applications of Complex Systems in Business and Economy, <http://arxiv.org/abs/1208.1277v1>